

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3985/2024
12.02.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Дарко Ранђеловић адвокат из ..., против туженог „НИС“ а.д. Нови Сад, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 430/2024 од 15.08.2024. године, у седници одржаној 12.02.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж1 430/2024 од 15.08.2024. године у ставу петом изреке, тако што се делимично одбија жалба туженог и потврђује пресуда Основног суда у Алексинцу, Судска јединица Сокобања П1 219/22 од 06.10.2023. године у ставу првом тачки четвртој и усвајајућем делу тачке шесте.

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца у преосталом делу, изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 430/2024 од 15.08.2024. године у ставовима другом, четвртом, шестом и седмом изреке.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев тужиоца за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Алексинцу, Судска јединица Сокобања П1 219/22 од 06.10.2023. године, ставом првим изреке, тачком првом тужени је обавезан да тужиоцу на име накнаде штете због изгубљене зараде за период од 16.10.2013. године до 08.05.2015. године исплати 1.444.850,00 динара, са законском затезном каматом на појединачно означене месечне износе закључно са новембром 2014. године од 11. у месецу за претходни месец, а након тог периода на све месечне износе главнице од 31.10.2016. године до исплате; тачком другом обавезан је тужени да тужиоцу надокнади штету због неоставареног дела зараде за радни учинак од 46.767,12 динара, са припадајућом законском затезном каматом; тачком трећом обавезан је тужени да тужиоцу надокнади штету због неостварених годишњих бонуса од 94.330,02 динара, са припадајућом законском затезном каматом; тачком четвртом обавезан је тужени да тужиоцу надокнади штету у виду неостварене накнаде по основу колективног осигурања за случај тежих болести и хируршких интервенција од 601.000,00 динара са законском затезном каматом од 08.09.2016. године до исплате, а тужбени захтев за

исплату камате за период од 21.01.2015. године до 08.09.2016. године одбијен је као неоснован; тачком петом тужени је обавезан да тужиоцу на име накнаде штете по основу неостварене отпремнине при престанку радног односа по сили закона исплати 395.784,60 динара са законском затезном каматом од 08.06.2015. године до исплате; тачком шестом тужени је обавезан да тужиоцу надокнади штету на име плаћених трошкова лечења од 14.700,00 динара са законском затезном каматом од 09.07.2014. године до исплате, а преко наведеног до траженог износа до 22.600,00 динара са припадајућом каматом тужбени захтев је одбијен као неоснован; тачком седам тужени је обавезан да надлежном фонду ПИО уплати доприносе на износ припадајућих а неисплаћених зарада тужиоца. Ставом другим изреке, делимично је усвојен противтужбени захтев и тужилац-противтужени АА обавезан да туженом-противтужиоцу „НИС“ а.д. Нови Сад на име исплаћене отпремнине исплати 1.527.248,86 динара са законском затезном каматом од 31.10.2016. године до исплате, док је у преосталом делу за исплату законске затезне камате за период од 16.10.2013. године до 31.10.2016. године противтужбени захтев одбијен као неоснован. Ставом трећим изреке тужени је обавезан да тужиоцу накнади парничне трошкове од 665.150,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 430/2024 од 15.08.2024. године, ставом првим изреке, потврђена је првостепена пресуда у побијаном делу става првог изреке који се односи на исплату законске затезне камате на износе изгубљене зараде за период од децембра 2014. године до 8.05.2015. године и жалба туженог у том делу одбијена. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у преосталом делу тачке прве става првог изреке, у односу на досуђену законску затезну камату на износе главнице за период од 16.10.2013. године до 30.11.2014. године, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев за исплату камате на сваки месечни износ за период од 11. до последњег дана у месецу, а у преосталом делу пресуда за исплату законске затезне камате за овај временски период је потврђена. Ставом трећим изреке, одбачена је као недозвољена жалба тужиоца изјављена против дела првостепене пресуде којим је наложена исплата законске затезне камате на појединачно означене износе главног потраживања за период од 01.12.2014. године до 08.05.2015. године. Ставом четвртим изреке, преиначена је првостепена пресуда у тачкама другој и трећој првог става изреке, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев за накнаду штете по правном основу неоствареног дела зараде за радни учинак и неостварених годишњих бонуса у садржини означеној првостепеном пресудом. Ставом петим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу првом, тачки четвртој и усвајајућем делу тачке шесте, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев за накнаду штете по основу неостварене накнаде по колективном осигурању за случај тежих болести и хируршких интервенција и у виду плаћених трошкова лечења, у садржини означеној првостепеном пресудом. Ставом шестим изреке, првостепена пресуда потврђена је у преосталом делу тачке четврте, тачке пете и одбијајућем делу тачке шесте првог става изреке, а жалбе тужиоца и туженог у односу на тај део одбијене су као неосноване. Ставом седмим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу трећем изреке првостепене пресуде, тако што је тужени обавезан да тужиоцу надокнади парничне трошкове од 497.732,00 динара, а захтев за накнаду трошкова преко тог до износа од 665.150,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате је одбијен као неоснован.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, у делу којим је првостепена пресуда преиначена тако што је тужбени захтев одбијен, тужилац је на

основу члана 404. ЗПП благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП, погрешно утврђеног чињеничног стања и погрешене примене материјалног права.

Ревизија је дозвољена по члану 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23), па је Врховни суд испитао пресуду у побијаном делу у смислу члана 408. ЗПП и утврдио да је ревизија делимично основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни суд пази по службеној дужности, а тужилац ревизијом не конкретизује релативно битне повреде одредаба парничног поступка учињене од стране другостепеног суда. Наводи ревизије суштински су сведени на оспоравање правилне примене материјалног права на потпуно и правилно утврђено чињенично стање.

Према утврђеном чињеничном стању тужени, послодавац је тужиоцу, запосленом решењем од 11.10.2013. године отказао уговор о раду, са закљученим анексима, као технолошком вишку. Пресудом првостепеног суда од 18.03.2015. године, која је у делу обавезе враћања на рад преиначена другостепеном пресудом од 25.03.2016. године, поништено је као незаконито решење о отказу уговора о раду, а тужбени захтев у делу за враћање на рад одбијен из разлога што је тужилац тражио враћање на конкретно радно место. Тужиоцу је решењем надлежног Фонда од 08.10.2015. године утврђен потпуни губитак радне способности као последица болести и право на инвалидску пензију почев од 08.05.2015. Вештачењем је утврђена висина спорних износа, по основима који су тражени и о којима је одлучено првостепеном пресудом.

Првостепени суд одлуку о делимичној основаности постављеног тужбеног захтева заснива на одредбама члана 191. став 2. Закона о раду („Службени гласник РС“ бр. 24/05 ... 32/13) и чланова 154. и 155. Закона о облигационим односима, налазећи да спорни износи представљају примања која би тужилац остварио по редовном току ствари у ситуацији да није било незаконитог престанка радног односа, имајући у виду регулативу Колективних уговора туженог од 09.05.2011. и 17.04.2014. године, Правилника о ближим условима остваривања права и начину исплате солидарне помоћи запосленима НИС ад Нови Сад од 13.07.2011. године, као и садржину закљученог Уговора о колективном осигурању запослених који је тужени закључио са „Генерали осигурање Србија“ а.д.о. 20.02.2014. године.

Другостепени суд налази да је првостепени суд погрешно применио материјалноправне одредбе на којима је засновао одлуку, пошто тужиоцу као последица незаконитог отказа припада накнада штете у висини изгубљене зараде која у себи садржи припадајући порез и доприносе у складу са законом, али не и износе по основу накнаде за исхрану у току рада, регреса за коришћење годишњег одмора, бонуса, награда и других примања по основу доприноса пословном успеху послодавца. На основу одредбе члана 110. став 1. Закона о раду преиначио је првостепену пресуду у делу досуде законске затезне камате на месечне износе изгубљене зараде која је по редовном току ствари доспевала на крају текућег, за претходни месец. На основу члана 191. ставова 1. - 4. Закона о раду преиначио је првостепену пресуду и у делу за накнаду штете у висини утврђених износа по основу доприноса пословном успеху послодавца,

по основу финансијске помоћи запосленима предвиђене општим акатима туженог и припадајуће накнаде по Уговору о колективном осигурању запослених који је тужени закључио са осигуравајућим друштвом.

По становишту Врховног суда правилно је другостепени суд одлучио када је преиначио првостепену пресуду и делимично одбио постављени тужбени захтев по основу неостварене зараде за радни учинак и за годишње бонусе, као и за исплату законске затезне камате на припадајуће износе у висини неостварених зарада пре доспећа. Међутим, у преосталом побијаном делу пресуда другостепеног суда заснована је на погрешној примени материјалног права .

Одредбом члана 191. став 2. Закона о раду који се примењивао у време доношења решења о отказу уговора о раду 11.10.2013. године („Службени гласник РС“ бр. 24/05 ... 32/13), било је прописано да поред враћања на рад, као права на основу правноснажне одлуке којом је утврђено да је запосленом незаконито престао радни однос, послодавац има обавезу да запосленом исплати накнаду штете у висини изгубљене зараде и других примања која му припадају по закону, општем акту и уговору о раду и уплати доприносе за обавезно социјално осигурање.

Правила о одговорности за материјалну штету садржана су одредбама чланова 154., 155., 185. и 189. Закона о облигационим односима. По овим правилима за одговорност је неопходно постојање каузалитета између штетне радње и последице, а при оцини висине измакле користи узима се у обзир добитак који би се основано могао очекивати према редовном току ствари или према посебним околностима, а чије је остварење спречено штетниковом радњом или пропуштањем.

Дакле, материјална штета у виду изгубљене зараде и других примања која запосленом припадају као последица незаконитог престанка радног односа не представља апстрактно право, већ конкретну корист која је за запосленог изостала као последица незаконитог престанка радног односа. Новелама Закона о раду које су извршене након незаконитог престанка радног односа - објављеним у „Службеном гласнику РС“ бр. 75/14, на чију садржину се позвао другостепени суд, извршено је прецизирање обима права, али не и суштински другачије регулисање обима права која запосленом припадају. Суштина и смисао законских одредби које се примењују у сваком, па и конкретном случају јесте да се права везују за ефекте рада запосленог и правног положаја у ком би се налазио у одсуству незаконитог отказа.

За стицање права по основу годишњих бонуса и дела зараде за радни учинак неопходан је ефективни рад сваког запосленог појединачно, односно свих запослених у одређеној години, па правилно другостепени суд налази да по овим правним основима тужиоцу не припада накнада штете пошто није учествовао у остваривању ових прихода туженог. Међутим, код утврђења првостепеног суда да би тужиоцу због дијагностиковане малигне болести и лечења, по уговору о колективном осигурању запослених, на основу процене лекара цензора осигуравајућег друштва припадала осигурана сума, а по општим актима туженог и солидарна помоћ, у досуђеним износима пресудом тог суда, другостепени суд неправилно одбија тужбени захтев због непостојања узрочно-последичне везе између поништеног отказног акта и неостварене накнаде по овим основима. Ове накнаде тужиоцу би припадале по редовном току ствари да није било незаконитог отказа, па је тужени правилно обавезан на исплату по овим основима.

Пошто је тужилац само делимично успео у поступку по ревизији, на основу одредби чланова 165. став 2., 153. став2. и 154.ЗПП, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Из наведених разлога, на основу одредби члана 416. став. 1 и члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић